

les *sòlks* (Tor, Àreu, Farrera, Esterri, Estaon, Tavascan).

En cat. oriental té bastant d'extensió la pronúncia reduïda *sòk*, així en el Penedès (*AlcM* hi afegeix StFeliu de Codines, Girona, i Capcir): Sant Quintí de Mediona, i allí mateix definien la «regadora» com la «mesura d'aigua equivalent a 300 plomes», o sigui «la quantitat que pot atendre un home per a regar els *sòks* de cols» (1933). I era la que usava Verdager en la seva joventut, particularment en la frase feta *tornar a sol(l)c* 'redreçar, reprimir', 'esmenar': «al poble --- qui-l farà *tornar a soch* / si s'amotina?», *Colom*, 153.4; en l'epistolari (on l'annotador Torrents, poc erudit en coses de llengua, el pren per un lapsus cal.), escrivia amablement al seu pedant explotador Collell, per tal com vacillava entre l'epítet de «Sion de nostra Espanya» i «Jerusalem d'Espanya» en l'*Oda a la Verge de Montserrat*, xviii, 1: «si 'l disbarat és massa gros torna 'l ver a *soch*», a. 1880 (*Epist.* III, 22.1), acabant per posar-hi «Tabor de nostra E.» en publicar-ho a *La Veu del Montserrat*, 29-v-1880.

Ross. *súk* (on *ú*, segons la fonètica dialectal, és el representant fonemàtic de *ó*). També degué existir una variant en zones occidentals, amb la *ŭ* representada per una *ú* pròpia (a causa de la terminació -leu) com en el cast. *surco*, *sulco*: d'aquí les formes de *Seidia* i del *Curial*, que passem a tractar. Benasc *súko* (Ballarín).

DERIV.: *Solcar* (1390, *sólca* amb *ó* tancada, Aversó, 175.5); *solcar* Busa-N., OPou, supra; «si yo pogués lexar en lo tinter aquest acte, certes no *sulcaria* lo paper, ne'l tenyiria ab aquesta tint», *Curial* (NCL III, 74; *AlcM* també en Fc. Alegre). «Y'ls ductils catalans ab ell se gloriaren, / que del Jònic *solcant* y del Egeu los flots, / duenyos foren d'Atenas ---», A. Puigblanch (*Comunitats de Castella*, c. l'a. 1810, Montoliu, *Aribau*, p. 185).

En el Maestrat trobem formes d'herència mossàrab, com es veu sobretot per les *tx* de tots aquests noms. En la part tan boscosa i costera del terme de Cabanes de l'Arc, hi ha un còrrec pregon que els informadors nascuts a la vila m'anomenaren *el Barranquet*, però el que habita en aquella part de terme, en el Broseral, me'l designà amb genèric (i topònim) mossàrab: *lo +súrko de çiyčabárka* (<CENTUM PARRICA 'els cent corral's?). L'autor GaGirona tradueix *+surcatxos* per «regalls» (p. 283): «amunt la host / --- per la gran Costa plena de horrors: peany ['petja, mal pas'] aspre de tormos i esgallats troncs: / tot, entrepits ['pujades o pendents abruptes'], *surcatxos* i sorrat bosc», *Seidia*, 49; «*Churco* d'en Pinell, *Churco* d'en Jaques», prop del Barranc de Malvestit, terme de Benadresa, a l'extrem O. del de CastPna. (V. el pla en Traver, *Antigs. CastPna.*, p. 141).

Solcada. +*Solcatera* 'el deixant de la barca o nau' (cast. *estela*) (*sə sòlkətəɾə*) m'explicaren els pescadors de Felanitx i Campos que vaig trobar a l'illa de Cabrera, conversant amb l'habitant de l'illa, 1969: altre mossarabisme com ho mostra la conservació de la -r intervocàlica de -AT-ARIA. *Solquejar*. *Assolcar* (Gande-

sa, Maestr., Val., Xàtiva, segons *AlcM*); *Enso(l)car*. *Entresolcar*. *Trisolcar*.

CPT. SAVI: *Sulcifforme*.

Solda, V. *sonda* i *sosa*

SOLDÀ, 'sobirà musulmà: sarraí o turc'. □ 1.ª *doc.*: fi S. XIII (Llull, Jaume I).

«Dementre quel apostoli pregava los cardenals --- un missacger sserray li presentà una letra de part lo *soldà* de Babilònia; en aquella letra --- dehia lo *soldà* al papa, com ell meravellava --- com en conquerir la Santa Terra d'ultramar prenien la manera de lur profeta Mafumet, qui les teres que conquès hac per força d'armes; e cor no volien haver la manera de Jesu Crist e dels apòstols, qui per preycació e per martire convertiren lo món ---», Llull (*Blanq.*, NCL II, 46.10). «Lo Maestre del Temple dix --- que dava per consel que-y havia adés mester de 250 cavallers tro en 300 --- E Nós no poguem estar que no-y responessem --- —Si'l Apostoli n'i vol enviar 500, en què-n sots vós? E sobre açò demanà l'Apostoli quin navili poria haver lo *Soudà*; è dix el Maestre --- —Jo dix que --- anc no poc armar mas 17 entre galees e altres leyns», Jaume I (*Ag.*, p. 512). El mot no es troba en els trobadors occitans, i per tant ha de comptar com a català en Cerverí, per més que l'occitanitzí fonèticament: «que 'l *Soudàs* té los francés vergoynós, / car bon sou da ez onr' a sos baxos» (abans de 1276, 84/33.39), amb «figura etymologica» o calembur *soudà=sou da* 'dóna sou'.

Com que la *ʃ* àràbiga, consonant emfàtica, sona a les nostres orelles com una *d* sonora però fortíssima i retracta, i la *u* en el veïnatge d'una emfàtica sona com a *o*, i en aquesta forma se solien imitar en els manlleus antics fets per les llengües romàniques directament a l'àrab, era natural i obligat que els nostres passats en fessin *soldà*. El cast. *sultán* és de data moderna i transmissió culta o per mitjà del turc (si fos arabisme directe tindria *ç*, avui *z*, en castellà) i també en francès és modern i pres del turc o de l'ús cultista àrabic: es comprèn que els nostres manlleuessin el mot directament de l'àrab, i des de més antic, perquè la nostra gent estava en contacte directe amb El Caire, Damàs i Bagdad, on s'usava aquest títol, mentre que entre els sarraïns d'Espanya es tendia molt a emprar *halifa*. No em sembla una idea feliç la dels Dfa. i *AlcM* de donar de preferència una forma *sultà* que no és de carès català ni àrabic, sinó a mig camí (-à no àrabic, *sult-* no tradicional en català): es tracta d'una desgraciada i maldestra còpia del cast. i el francès, mitja figa-mig raïm. Sostinc que només es poden admetre lògicament *soldà*, el preferible, o bé *soltan* àrab del tot.

DERIV.: *Sultana* f.: aquí es pot deixar la forma turquitzant i afrancesada, car *sultana* només porta la marca de les 1001 Nits i... de Pitarra o Blasco: mai no es va usar en la nostra literatura nacional. *Sultanat*.

Soldada, *soldadalla*, *soldadar*, *soldadera*, *soldadesc*, *-desca*, *soldadessa*, *soldador*, *soldadura*, V. *sou* *Sol-*